

Asia: VN/6567/2022

Lausuntopyyntö valtioneuvoston asetuksesta hyvinvointialueen taloutta koskevien tietojen toimittamisesta sekä hyvinvointialueen taloustietojen toimittamiseen sovellettavista tietosisällöistä ja teknisistä kuvauksista koskien tilikautta 2023

Lausunnonantajan lausunto

1. Lausuntonne hyvinvointialueen taloutta koskevien tietojen toimittamisesta ja aikataulusta (valtioneuvoston asetus) (liitteet 1 ja 2)

Hyvinvointialueiden raportoinnin kokonaisuus on uusi ja raportointivelvoite alkaa 1.1.2023. Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen tulee raportoida taloustietonsa Valtiokonttorin kuntatalouden tietopalveluun automatisoidusti XBRL-muodossa.

Uuden hyvinvointialueen taloushallinnon järjestelmät valmistumisen aikataulu on tiukka (vuoden vaihteeseen mennessä), ja siitä johtuen tämän raportoinnin rakentamiselle ja testaamiselle jäänee hyvin vähän aikaa. Lisäksi raportointivelvoitteiden vaatimukset edellyttävät huomattavasti panostusta, ennen kuin raportointi on täydellistä. Käyttöönoton alkuvaiheessa olisi hyvä huomioida mahdolliset ongelmat ja jättää korjaamiselle riittävästi aikaa.

Taloushallinnon järjestelmäratkaisuissa tekninen valmius mallin rakentamiselle on olemassa, mutta uusien palvelukokonaisuuksien osalta (perusterveydenhuolto, sosiaalitoimi sekä palo- ja pelastustoimi) joudutaan tekemään laajennuksia.

Valtioneuvoston asetus on sinällään selkeä ja raportointivelvoite on pääsääntöisesti yhtenevä aiemman raportointivelvoitteen kanssa. Uusia raportointikokonaisuuksia kuitenkin on, ja ne osaltaan sitovat taloushallinnon resursseja samanaikaisesti muiden Vantaan ja Keravan perustamiseen liittyvien suurten tietojärjestelmämuutosten lisäksi.

Lisäksi aiempaa tiheämpi kuukausittainen tietojen toimitussykli lisää työmäärää ja vaatinee lisäresursseja. Vantaan ja Keravan hyvinvointialue ei esitä muutoksia tietojen toimittamistapaan tai aikatauluun. Edellytämme kuitenkin, että pohjat ovat lopullisessa muodossa ajoissa käytettävissä ja mikäli niihin tehdään korjauksia, niistä tiedotetaan kaikille raportoijille. Uusimmissa pohjissa on ollut virheitä kaavoissa sekä desimaalien käsittelyssä, ja ne eivät ole menneet sisälle raportointipalveluun ongelmitta.

2. Lausuntonne hyvinvointialueen ja hyvinvointiyhtymän talousraportoinnin kokonaiskuvasta (esitetyt raportointikokonaisuudet ja niiden sisällöt) ja siihen liittyvästä valtiovarainministeriön asetuksesta (liitteet 3, 4, 5 ja 8, taulukkomallit)

Terveydenhuollon taloustietojen raportoinnin tarkentuviin tietosisältöihin ja tiheämpään raportointisykliin vaikuttavat sekä valtion rahoitusmalli että sen toimivuuden arviointi ja kehittäminen suhteessa palveluiden järjestämiseen. Vantaan ja Keravan hyvinvointialue ei esitä muutoksia asetusluonnokseen taloustietojen toimittamiseen sovellettavista tietosisällöistä ja teknisistä kuvauksista koskien tilikautta 2023 (liite 4).

Näkemyksemme mukaan esitetyt raportointikokonaisuudet (liite 3) tukevat järjestämisvastuun siirtoa kunnilta hyvinvointialueille ja lisäävät taloustietojen läpinäkyvyyttä kansallisesti yhdenmukaistetulla tavalla. Tilinpäätöstietoja täydentävät muut taloustiedot (HHYTT) tuottaminen edellyttää riittävästi osaavaa taloushallinnon henkilöstöä. Muutosten toteuttaminen vaatii myös ohjelmistotoimittajien työpanosta ja aiheuttaa lisäkustannuksia.

Vantaan ja Keravan hyvinvointialueella suhtaudumme kriittisesti kilpailulain 30 d:ssä (29.6.2021/659) määriteltyyn markkinoilla tapahtuvan erillisen markkinoilla tapahtuvan kilpailullisen toiminnan eriyttämiseen ja sen raportointivelvoitteeseen. Ko. raportoinnin ohjeistus on ollut erittäin puutteellista ja kukin taho on soveltanut ohjeita parhaan näkemyksen mukaisesti.

Useat erilaiset raportointikokonaisuudet ja niiden koodistojen muuttuminen hyvinvointialueiden myötä vaatii kokonaisuuden läpikäyntiä ja päivittämistä (liite 5). Raportointimallista tulee saada mahdollisimman automaattinen, jotta työmäärä säilyy kohtuullisena.

Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen ICT-muutuskustannukset kasvattavat muutostilanteen tietojärjestelmäkustannuksia. Hyvinvointialueiden perustamiseen saatavassa tietojärjestelmien rahoituksessa tulisi huomioida taloustietojen toimittamisen, raportoinnin kehittämisen ja ylläpidon kasvavat kustannukset. Hyvinvointialueiden sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoiminnan palvelutuotannon rahoituksen riittävyys on turvattava muiden lakisääteisten, kuten taloustietojen toimittamisen, raportoinnin kehittämisen ja tietojärjestelmien ylläpidon, kasvavista kustannuksista huolimatta.

3. Lausuntonne hyvinvointialueen ja hyvinvointiyhtymän tilikartasta (liite 6)

Pidämme hyvänä, ettei merkittäviä tililuettelomuutoksia tapahdu. Koulutuksissa on mainittu, ettei arvonkorotusrahastoja jatkossa ole, tilikartassa on ilmeisestikin virhe tähän liittyen.

Tilikartassa on otettu selkeästi huomioon sosiaalihuollon palveluiden järjestämisvastuun siirtyminen hyvinvointialueille. Omaishoidon tuen palkkioita, tiliryhmä 4710 ei ole sisällytetty ehdotettu hyvinvointialueiden ehdotettuun tililuetteloon vastaavasti kuin ne ovat vuoden 2022 kunnissa noudatettavassa tililuettelossa.

Hyvinvointialueiden tililuettelon toimintakulujen luokkaan on lisätty valtion rahoitus tiliryhmät 5500–5899, joissa ovat omat tilinsä eri palveluiden eriyttämiselle pelastustoimi 5520, sosiaali- ja terveydenhuolto 5530 ja mahdollisesti saatavalle lisärahoitukselle 5540. Pidämme hyvänä, että lisäyksillä vastataan lain hyvinvointialueiden rahoituksesta 29.6.2021/617 mukaiseen rahoituksen seurantavelvoitteeseen.

4. Lausuntonne hyvinvointialueen ja hyvinvointiyhtymän palveluluokituksesta (liite 7)

Palveluluokkamuutokset ovat pääosin kannatettavia. Merkittäviä palveluluokkamuutoksia ei tule kohdistaa hyvinvointialueiden perustamisvaiheeseen, koska tietojärjestelmien pystyttämistyö on vasta käynnissä ja aikataulu on erittäin tiukka.

Palveluluokat 6020 ”Hyvinvointialuelain mukaiset rajoitetut yleisen toimialan tehtävät” ja 6030 ”Markkinoilla tapahtuvan toiminnan kokonaisuus” ovat uusia. Pidämme näitä palveluluokkia ongelmallisina, emmekä kannata niiden lisäämistä, koska niiden erottaminen suoraan kirjanpidosta tulee todennäköisesti olemaan haastavaa. Tietojen eriyttämisessä joudutaan jo tänä päivänä käyttämään tili + toiminto paria, koska jotta tietyn toiminnan kokonaiskannattavuus voidaan määrittää, sitä ei voida eriyttää omalle vastuuyksikölle. Emme puolla näiden palveluluokkien lisäämistä palveluluokitukseen.

Tilojen vuokraus ja maaomaisuuden hallinta, tiliryhmä 5255 on uusi palvelu. Ehdotamme, että tilojen vuokraus eriytetään kyseisestä luokasta ainakin vuosien 2023–2026 väliseksi ajaksi, jolloin valtioneuvoston asetus kunnan ja hyvinvointialueen välisen siirtymäkauden vuokrien määräytymisestä on voimassa.

Vammaispalvelujen osalta pidämme hyvänä, että tiliryhmiin 2251–2285 ei ole ehdotettu muutoksia, koska vammaispalvelulakien säädösvalmistelu on kesken.

Lastensuojelun avohuollon palveluun, tiliryhmä 2131 sisällytetään kodin ulkopuolelle sijoitettujen lasten sosiaalityö.

Lisäksi ympärivuorokautisiin päivystyspalveluihin tiliryhmä 2607 ehdotetaan tarkennuksia palvelukuvaukseen hoidon tarpeen arviointiin ja kiireelliseen päivystysyksikössä annetun suun terveydenhuollon osalta.

Hyvinvointialueiden palveluluokitukseen on esitetty kahdeksaa uutta palveluluokkaa (2464, 2468, 2472, 2476, 2480, 2484, 2488 ja 2458). Mielenterveys- ja päihdepalveluiden luokitusehdotus on erittäin hajautettu ja on haasteellinen toteuttaa. Asiakkaat voivat olla samanaikaisesti sekä mielenterveys- että päihdepalvelujen asiakkaina, ja kustannusten eriyttäminen ehdotetulla luokituksella ei ole mahdollista. Samoin asumispalvelujen hajauttaminen tilapäiseen ja ympärivuorokautiseen palveluasumiseen on haasteellista, koska osittain tiedot kirjataan samalle vastuuyksikölle.

5. Lausuntonne THL:n Sairaaloiden tuottavuus -kyselyn taloustietojen sisällyttämisestä raportointiin (ks. taulukkomallit, HHYTT, välilehti k-t01 THL:n erillistarpeet hyvinvointialueilta ja hyvinvointiyhtymiltä)

Vantaan ja Keravan hyvinvointialue kannattaa siirtymistä useista kyselyistä keskitettyjen ja vakiomuotoisten kyselyiden suuntaan, jotta kertaraportoinnilla voidaan toimittaa tiedot kaikille niitä hyödyntäville rahoille. Raportoinnin laajuus on useiden kokonaisuuksien osalta muuttunut ja laajentunut, mikä aiheuttaa lisätöitä ja lisäresursoinnin tarvetta.

6. Lausuntonne teknisistä määritteistä ja pakollisuuksista (taulukkomallit ja tekniset taksonomia- ja tiedostopaketit, ks. linkit)

Pidämme tärkeänä, että taksonomiakoodit ja tietojen toimittamistapa pidetään ennallaan, jotta aiempia määrittelyitä voidaan hyödyntää.

Raportointipohjat ja määrittelyt tulisi lyödä lukkoon välittömästi ja niihin ei saisi tulla enää loppuvuoden aikana muutoksia, jotta muutostyöt näidenkin osalta pystytään aloittamaan ja saamaan valmiiksi annetussa aikataulussa.

Heinikainen Hanna
Vantaan ja Keravan hyvinvointialue